

SID 4

Krav för legitimation
fastställt

SID 9

Långsiktighet viktig för
elevers språkutveckling

SID 11

Skolverket i
sociala medier

NR 5 | JUNI 2011

Skolverkets Nyhetsbrev

SID 2

Fler steg ska
skapa rättvisa betyg

FOTO: THOMAS HENRIKSSON

VAD GÄLLER FÖR VEM? SID 5

FOKUS PÅ REKTOR OCH FÖRSKOLECHEF SID 8

Fler steg ska skapa rättvisa betyg 2

HALLÅ DÅR

Anita Wester – projektledare för Sveriges deltagande i PISA 3

Krav på legitimation fastställt 4

Skolan förändras: Vad gäller för vem? 5

Rustad för demokrati? 6

”Sverige ska höra till de allra bästa” – intervju med generaldirektör Anna Ekström 7

Fokus på rektor och förskolechef 8

FORSKNING FÖR SKOLAN

Långsiktighet viktig för elevers språkutveckling 9

DEN NYA SKOLAN

Gymnasieskolan beskrivs i ny bok 10

KOLL PÅ LÅGET

Juni – Oktober 11

Fler steg ska skapa rättvisa betyg

Till hösten införs den nya betygsskalan. Sex steg, A-F, fem godkända och ett icke godkänt betygssteg ska ge en rättvisare bedömning.

– Fler steg kommer att innebära en högre precision i betygssättningen, säger Karin Hector-Stahre, enhetschef på Skolverket.

Nu ringer klockorna ut för den här terminen och betygskuvert med G, VG och MVG öppnas för snart sista gången. Elever som börjar gymnasiet kommer från och med höstterminen bedömas efter den nya sexgradiga skalan, där betyget A står för högsta betyg och F för icke godkänt. De elever som läsåret 2011/2012 går i årskurs 9 i grundskolan kommer dock att fortsätta få betyg enligt G-MVG-skalan. Samma sak gäller de elever som redan går i gymnasieskolan.

”Det kommer att bli tydligare för lärare och elever att se vad som faktiskt krävs för ett betyg”

– Tanken med den nya betygsskalan är bland annat att det ska bli en bättre precision i betygssättningen. Det kommer att bli tydligare för lärare och elever att se vad som faktiskt krävs för ett betyg, säger Karin Hector-Stahre.

Fjärde systemet i ordningen

Tre olika betygssystem har passerat skolans värld under 1900-talets andra hälft. Det absoluta, det relativa och dagens mål- och kunskapsrelaterade betygssystem. Den nya betygsskalan blir den fjärde skalan sedan 1960-talet. Det mål- och kunskapsrelaterade betygssystem som både G-MVG-skalan och A-F-skalan tillhör innebär att elevernas kunskaper ska bedömas i relation till specificerade kunskapskvaliteter. I de kunskapskrav som Skolverket tagit fram preciseras den nya betygsskalan.

Krav för kunskap

Kunskapskraven beskriver vilka kunskaper som eleven ska ha utvecklat i det specifika ämnet. För att minska tolkningsutrymmet är kunskapskraven utformade så att de beskriver elevens kunskaper.

Preciserade krav finns för betygsnivåerna A, C och E. För att få betyget D så måste eleven uppfylla hela kravet för E och till övervägande del kunskapskravet

Skolverkets Nyhetsbrev utkommer med nio nummer per år.

REDAKTION Ann Charlotte Gunnarson, ansvarig utgivare, Auri Andersson, redaktör och Anna Ström.

LAYOUT Gunnevi Henriksson.

ISSN 1402-04091

Beställ Skolverkets skrifter och läroplaner:

SKRIFTER

Fritzes kundservice,
106 47 Stockholm
tel 08-690 95 76
fax 08-690 95 50
e-post skolverket@fritzes.se
www.skolverket.se

LÄROPLANS- OCH KURSPLANEMATERIAL, SKOLFS:

tel 08-598 191 90
fax 08-598 191 91
e-post order.fritzes@liber.se
www.fritzes.se

Nästa nummer: hösten 2011

Skolverket

för C. För att få betyget B så måste eleven uppfylla hela kravet för C och till övervägande del kunskapskravet för A.

– Det som blir annorlunda med den nya skalan är att idag kan kunskapsbrister på en lägre betygsnivå kompenseras med styrkor i en högre. Eleven i det nya systemet måste uppfylla kunskapskravet i dess helhet för att få betyget, säger Daniel Wernegren, undervisningsråd på Skolverket.

Nytt tankesätt

Att börja sätta betyg efter en ny betygs-skala kommer att innebära ett annat sätt att tänka.

– Det är klart att det tar ett tag innan man som lärare vänjer sig vid att tänka i nya steg och kan se att det där är ett B eller det här är ett A, säger Karin Hector-Stahre.

Skolverket genomför därför en rad insatser för att stötta lärare. Bland annat kommer Skolverket att ge ut allmänna råd och en betygsbok för gymnasieskolan till hösten.

Betyg från år 6

Ytterligare en nyhet för skolvärlden är att betyg även ska sättas i årskurs 6 och 7, från och med den 1 juli 2012. Det innebär att betyg kommer att sättas i årskurs 6 vid varje terminsslut i alla ämnen utom moderna språk (eftersom de flesta elever börjar läsa moderna språk först i sjätte klass). Om undervisningen i NO och SO

”Det handlar om nära 25 000 lärare, där många aldrig satt betyg förut”

varit ämnesövergripande får rektorn på varje skola ta beslut om läraren ska sätta ett sammanfattande betyg för dessa ämnen eller betyg i vart och ett av ämnena.

Stort kompetensutvecklingsbehov

En studie som Skolverket har gjort i samarbete med Karlstads universitet, visar att många lärare känner att de saknar både strategier och språk för att tala om bedömning.

– Det handlar om nära 25 000 lärare, där många aldrig satt betyg förut. Betygsättning har inte heller varit en del av deras utbildning på lärarhögskolan, så behovet av kompetensutveckling är stort, säger Daniel Wernegren.

Under hösten kommer därför Skolverket att vara med och finansiera kurser anordnade av lärosäten i landet. Kurserna om bedömning och betygsättning är riktade mot lärare som undervisar i årskurs 6 och som inte tidigare har satt betyg. Dessutom kommer Skolverket att anordna en rad konferenser och ge ut allmänna råd som bland annat kommer att handla om bedömning och betygsättning.

TEXT: AURI ANDERSSON
FOTO: THOMAS HENRIKSSON

En nyhet för skolvärlden är att betyg ska sättas även i årskurserna 6 och 7.

HALLÅ DÄR!

ANITA WESTER,
projektledare på Skolverket för Sveriges deltagande i PISA-undersökningen om digital läsförståelse som presenteras den 28 juni.

VAD ÄR DIGITAL LÄSNING?

– I PISA 2009 valde Sverige att delta i en delstudie om digital läsning. Det är ett digitalt prov i läsförståelse. Den datoriserade läsförståelsen är en mer komplex process än läsning i traditionell mening, där man har texten given. Eleven måste kunna göra korrekta val och sammanställa information från olika källor för att komma fram till svaret. Det gäller att eleven kan utnyttja datormediet, att använda möjligheter som finns, kunna söka och värdera.

HUR HAR LÄSFÖRSTÅELSEPROVET GÅTT TILL?

– Eleverna har fått besvara 2 av 3 kluster där det sammanlagt fanns 29 digitala läsuppgifter. Varje kluster tog 20 min. Ett kluster motsvarar ett traditionellt häfte med uppgifter.

– Eftersom det här gjordes samtidigt som PISA 2009 så är underlaget av elever och skolor samma, och det är drygt 2 000 av de eleverna som också har gjort det digitala provet.

VARFÖR VALDE SKOLVERKET ATT DELTA I TILLVALET DIGITAL LÄSNING?

– Vi tycker det är självklart att vara med eftersom vi bör följa den utveckling som finns i samhället. Men det var inte alla OECD-länder som valde att vara med. Studien omfattar 16 OECD-länder och 3 andra länder.

– OECD:s mål är att utveckla de digitala proven. Sverige kommer också att delta i digitala prov i matematik, problemlösning och läsförståelse som finns som tillval i PISA 2012.

VAD KOMMER RAPPORTEN ATT BESKRIVA?

– Resultaten kommer att jämföras mellan länderna, men vi kommer också att kunna göra jämförelser mellan resultaten av det traditionella och det digitala läsförståelseprovet.

TEXT OCH FOTO: INGEGERD JOHANSSON

Krav för legitimation fastställda

För att få en lärarlegitimation ska den nyexaminerade läraren eller förskolläraren genomföra en introduktionsperiod. Skolverkets nya föreskrifter innehåller bestämmelser om introduktionsperioden, hur en kompetensprofil ser ut och hur en lämplighetsbedömning ska gå till.

– Det handlar om att få hjälp att känna sig säkrare i sin yrkesidentitet som nyexaminerad, säger Charlotte Wieslander, undervisningsråd på Skolverket.

Lärare som får sin examen efter den 1 juli i år ska gå en introduktionsperiod. Vissa av de nyexaminerade lärarna kan ha större erfarenhet än andra men introduktionsperioden ska vara minst ett läsår för alla. Introduktionsperioden är till för att den nyexaminerade läraren ska få en chans att pröva på praktiska arbetsuppgifter. Introduktionsperioden ska ske på heltid och syftet är att få en kontinuitet och regelbundenhet och gå igenom alla årets skiften. Skolverkets föreskrifter visar vad som ska ske under introduktionsperioden och blir ett stöd för rektor, mentor och den nyexaminerade.

Kompetensprofilen visar kunskap

Kompetensprofilen ska visa hur omfattande och komplex lärarrollen är, menar Charlotte Wieslander. En kompetensprofil innehåller vad förskolläraren eller läraren ska visa att de kan under perioden. Det kan handla om hur man fungerar i mötet med eleven, hur man utövar sitt ledarskap och hur man samverkar med andra. Lämplighetsbedömningen av rektor eller förskolechef ska ske vid tre tillfällen under introduktionsperioden.

”Om det inte fungerar så kan rektor förlänga introduktionsperioden”

– Om det inte fungerar så kan rektor förlänga introduktionsperioden. Annars kan man söka sig till en annan skola för att få ytterligare en introduktionsperiod, men tanken är att det inte ska gå så långt, säger Charlotte Wieslander.

Rektor bedömer

När lämplighetsbedömningarna ska ske

Introduktionsperioden ska vara minst ett år, på heltid.

görs upp med den nyexaminerade. Det kan till exempel ske under november, tidig vår och vid vårterminens slut.

– Det är svårt att bedöma allt vid samma tillfälle, säger Charlotte Wieslander.

Lämplighetsbedömningarna innebär att man till exempel tittar på hur den nyexaminerade planerar och genomför undervisningen, hur man leder en klass, följer upp och fungerar med elever, kollegor och föräldrar. En rektor eller förskolechef får inte delegera ansvaret utan ska själv göra en plan för introduktionsperioden och den ska grunda sig på vad den nyexaminerade har för behov.

Mentorns roll

Den nyexaminerade läraren får en mentor. Mentorn ska regelbundet följa vad som händer för att ge den nyanställda

hjälp och stöd att ta sig igenom introduktionsperioden.

Att utse en mentor till en nyexaminerad lärare är inte reglerat, så det kan ske på olika sätt. Det kan vara rektor eller rektor tillsammans med fackombudet som gör det. Eller så utser huvudmannen flera mentorer i en kommun.

– En mentors roll är att vara den kloka, erfarna läraren som kan berätta om vad som är bra och dåligt och resonera om vad man kan göra annorlunda, säger Charlotte Wieslander.

Ansvar för att dokumentationen sker har rektor, mentor och lärare. I dokumentationen ska det framgå hur man har planerat introduktionsperioden, hur man genomfört den och med vilka resultat.

När introduktionsperioden är slut skickar läraren in rektors yttrande tillsammans med ansökan till Skolverket för att ansöka om legitimation.

TEXT: ANNA STRÖM

FOTO: THOMAS HENRIKSON

Kommande föreskrifter om lärarlegitimation

- Föreskrift om introduktionsperiod och kompetensprofiler, gäller från 1 juli
- Föreskrift för ansökan om lärarlegitimation, gäller från 1 juli
- Föreskrifter för utländska lärare, gäller från 1 juli
- Föreskrift om pedagogisk skicklighet för lektorer
- Föreskrift om behörighet, 30 september

Vad gäller för vem?

Den nya skollagen och de nya förordningarna kommer att börja gälla från och med 1 juli. Eftersom det nya och det gamla systemet i vissa fall kommer att överlappa varandra finns övergångsbestämmelser. Elin Brunell, jurist på Skolverket, hjälper till att reda ut vad som gäller för vem.

Vad innebär övergångsbestämmelser?

– Övergångsbestämmelser behövs ibland när två system under en period överlappar varandra. Bestämmelserna anger vad som ska gälla för de elever som redan påbörjat sin utbildning när det nya systemet införs.

Vad gäller för elever i de obligatoriska skolformerna?

– I grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan kommer alla elever utom de som till hösten börjar i årskurs 9, att gå enligt det nya systemet, med nya kursplaner och kunskapskrav. I de årskurser där eleverna får betyg kommer de att få betyg enligt den nya betygsskalan A-F, eller för grundsärskolan A-E.

– Elever som redan har fått betyg med betygsskalan G-MVG, alltså elever som till hösten kommer att gå i årskurs 9, kommer att fortsätta sin utbildning enligt de nuvarande kursplanerna, betygskriterierna och den nuvarande betygsskalan.

Vilka gymnasieelever kommer att studera i det nya systemet?

– De elever som börjar i gymnasieskolan till hösten kommer att gå i den nya gymna-

sieskolan, med nya nationella program, examensmål, ämnesplaner och kunskapskrav. De eleverna kommer att få betyg enligt betygsskalan A-F.

De elever som till hösten kommer att gå andra och tredje året fullföljer sin utbildning i det nuvarande systemet i de nationella program och med de programmal och kursplaner och betygskriterier som finns nu.

Vad gäller för gymnasiesärskolans elever?

– Elever som påbörjat sin utbildning i gymnasiesärskolan innan den 1 juli i år, alltså elever som till hösten börjar årskurs 2, 3 eller 4 ska fullfölja utbildningen enligt de bestämmelser som gäller nu. För elever som börjar årskurs 1 i höst gäller de nya bestämmelserna.

– Gymnasiesärskolans program har hittills inte genomgått en så stor förändring som de i gymnasieskolan, men förslag på

Under en period kommer två system att överlappa varandra, därför behövs det övergångsbestämmelser.

en ny gymnasiesärskola bereds för tillfället på regeringskansliet.

Vad gäller för förskolan?

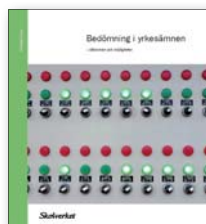
– För förskolan finns inga övergångsbestämmelser, ändringar i läroplanen för förskolan börjar alltså gälla den 1 juli 2011.

Vad gäller för vuxenutbildning och Sfi?

– De nya reglerna kommer att börja gälla i vuxenutbildningen den 1 juli 2012. Kurser och projektarbeten som har påbörjats, men inte avslutats före den 1 juli 2012 ska dock avslutas enligt de gamla reglerna.

TEXT: AURI ANDERSSON
FOTO: THOMAS HENRIKSON

LÄSTIPS

BEDÖMNING I YRKESÄMNE - DILEMMA OCH MÖJLIGHETER

I och med den nya gymnasieskolan ska yrkeslärare bedöma elevernas yrkeskunskande, både i karaktärsämnen och i gymnasiearbeten. Denna skrift ska vara ett stöd för lärare i den bedömningen.

Beställ hos Fritzes kundservice (se redaktionsrutan sidan 2). Best nr 10:1219. Pris 30 kr

exklusive moms. Porto tillkommer. Publikationen finns även som pdf-fil på www.skolverket.se

LÄROPLAN FÖR GRUNDSKOLAN, FÖRSKOLEKLASSEN OCH FRITIDSHEMMET 2011

Läroplanen innehåller skolans värdegrund och uppdrag, övergripande mål och riktlinjer samt kursplaner kompletterade med kunskapskrav. Den träder i kraft hösten 2011.

Beställ hos Fritzes (se redaktionsrutan sidan 2 under Läroplans- och kursplanematerial, SKOLFS).

Best nr 978-91-38325-41-4. Pris 170 kr exklusive moms. Porto tillkommer. Publikationen finns även som pdf-fil på www.skolverket.se

Rustad för demokrati?

Hur kan skolan rusta elever med demokratisk kompetens inför vuxenlivet? Ta del av aktuell forskning i en ny kunskapsöversikt om skolans medborgarskapande.

I skolans uppdrag ligger att utveckla elevers demokratiska värderingar, förmedla kunskaper om politik och samhälle samt ge eleverna erfarenheter av demokratiska arbetsformer. Hur svensk skola arbetar med uppdraget har undersökts i ICCS 2009 – International Civic and Citizenship Education Study. Som ett komplement till den internationella studien kommer nu kunskapsöversikten ”Skolan och medborgarskapandet”. I den samlas aktuell forskning från flera olika forskningsfält som statsvetenskap, pedagogik, psykologi och sociologi. Konflikter och kontroverser, klassrumsklimat och elevinflytande är några områden som tas upp.

– Översikten ger ett bra stöd för att bättre kunna förstå resultaten från den internationella studien, säger Marika Sanne, undervisningsråd på Skolverket.

Elever vill påverka

I juni förra året kom studien ICCS 2009 som mäter kunskaper, värderingar och engagemang hos unga i samhället. Studien som i Sverige omfattade runt 7 000

elever i årskurs 8 och 9 visade att svenska ungdomar har goda medborgarkunskaper jämfört med ungdomar i många andra länder. Den visade även att intresset för politik och samhällsfrågor ligger relativt lågt men att många elever däremot vill vara med och påverka sin vardag i skolan.

Skolan och medborgarskapandet

Den nya kunskapsöversiktens författare, Joakim Ekman, professor vid Södertörns högskola, lyfter inledningsvis några intressanta lärdomar från kunskapsöversikten. Ett exempel är hur lärare hanterar konflikter. Ett generellt mönster som framträder är att många hanterar kontroverser och normfrågor allteftersom de uppstår och mer sällan som del i en strategi. Han noterar även att lärare är positiva till elevinflytande och skoldemokrati men den positiva hållningen tycks minska när det handlar om äldre elever. Elevinflytandet uppfattas ibland som att det tar tid från undervisningen.

TEXT: ANNIKA MELLBERG

Hantverksprogrammet

Möjligheten att utforma egna lokala yrkesutgångar under den nationella inriktningen övriga hantverk försvinner i den nya gymnasieskolan. Huvudmannen kan dock ansöka om och föreslå ny yrkesutgång hos Skolverket.

Detta innebär att en huvudman bara kan erbjuda de yrkesutgångar för inriktningen övriga hantverk som Skolverket har beslutat.

Digitalt formulär finns på Skolverkets hemsida.

Läs mer: www.skolverket.se/gy2011

Utbildning för lärare F-3

Den nya läroplanen och lärarlegitimationen ställer nya krav också i NO och teknik. Nu finns en möjlighet för dig som jobbar i åk F-3 att gå fortbildning hösten 2011 för att höja din kompetens på området.

Sista ansökningsdag är den 10 juni.

Läs mer: www.skolverket.se

Kortfilmstävling

Skolklasser kan skicka in ett eller flera tävlingsbidrag som ska vara max tre minuter långa och handla om nordiska grannspråk. Antingen gör eleverna en undervisningsfilm där de själva lär ut något om det norska eller danska språket, alternativt gör de en film med valfritt tema där åtminstone delar av dialogen är på norska eller danska. Skolverket arrangerar kortfilmstävlingen i samarbete med Föreningen Norden under perioden 1 augusti–30 november.

Läs mer: www.skolverket.se/nordiska_sprak

LÄSTIPS

LÄSTIPS OM DEMOKRATI I SKOLAN

Här presenteras några av Skolverkets publikationer som beskriver demokrati i skolan.

Samtliga publikationer finns som nedladdningsbara pdf-filer på Skolverkets webbsida, www.skolverket.se

Beställningsuppgifter:
Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm.
Tel 08-690 95 76. Fax 08-690 95 50.
E-post: skolverket@fritzes.se
www.skolverket.se
Samtliga priser är exklusive moms.
Porto tillkommer.

”Sverige ska höra till de allra bästa”

Skolverkets nya generaldirektör, Anna Ekström, är orolig över sjunkande skolresultat och minskad likvärdighet och tycker inte att en genomsnittlig nivå räcker.
– Sverige konkurrerar på en världsmarknad där kunskap blir allt viktigare. Skolan måste leverera bättre resultat än idag.

– Kan det finnas någon svårare uppgift än att på rätt sätt se till att unga människor lär sig mycket?

Anna Ekström ser både uppförande och förtjust ut över den retoriska fråga hon just ställt. Men så gillar hon svåra saker - och att göra nytta. Därför tackade hon ja till att bli generaldirektör för Skolverket.

Det är första dagen på nya jobbet och blombuketter med lyckönskningar fyller ut ett annars ganska tomt rum. Med en bakgrund som bland annat ordförande för Saco, statssekreterare i regeringskansliet och domstolsjurist har hon byggt upp ett brett kontaktnät. Anna Ekström konstaterar att hon kan ”ganska mycket” om utbildning, utvärdering och jämställdhet. Och så har hon läst på, ordentligt, inför nya jobbet.

– För mig är det väldigt viktigt att göra mitt bästa. Behärskar jag inte ett område så förbereder jag mig och sätter mig in i frågor.

I sommar ska hon därför ligga i hängmattan och läsa kurslitteratur i pedagogik, ett område där hon vill förbättra sina kunskaper.

Kunskap allt viktigare

Anna Ekström känner oro för att resultatet i den svenska skolan sjunkit och i internationella undersökningar gått från ”jättebra till bra”.

– Frågan är om vi ska vara nöjda med att ligga på en generell nivå? Det tycker inte jag. I ett samhälle där kunskap blir allt viktigare ska Sverige konkurrera på en allt hårdare världsmarknad.

Inte heller en genomsnittlig nivå när det gäller likvärdighet är tillräckligt bra.

– Sverige ska ha som ambition att höra till de länder som har bäst likvärdighet, med målet att varje elev ska utveckla sin

förmåga och lära sig så mycket som möjligt.

Högsta prioritet nu är att se till att Skolverket kan göra ett bra jobb med att genomföra alla reformer som är beslutade, understryker hon.

– På det område som handlar om genomförande är det viktigt att Skolverket bistår med sin expertkunskap. Men det är också viktigt att politiken bestäms av riksdagen och regeringen och att Skolverket inte ska behöva klä skott för politiska ställningstaganden.

Lärandet i fokus

– Flera undersökningar visar att förbättringar i skolan sker i klassrummet, i undervisningsmetoder, i utveckling av lärarens och rektors roll. Här kan Skolverket, genom utvärdering och skolutveckling, bidra till att huvudmän, rektorer och lärare får ännu bättre förutsättningar att ta sitt ansvar på ett bra sätt.

Hon tycker att läraren ska ha en mer aktiv roll i undervisningen, oavsett om det sker från en kateder, i mindre grupper eller genom individuell undervisning.

Bidra med helhetssyn

Anna Ekström följer med stort intresse ny forskning och gläds åt ett ökat fokus på skolfrågor.

– Det är ju utomordentligt spännande att exempelvis nationalekonomer och medicinsk forskning granskar skolan. Sedan ska Skolverket bidra med en helhetssyn och, baserat på den bästa forskning och utvärdering som finns att tillgå, försöka fänga in hela den komplexa bredd som skolområdet innefattar, säger Anna Ekström.

TEXT: HELENA NORMAN
FOTO: PETER ROSÉN

Uppföljande konferenser

Hur har det gått att implementera läroplanen i er kommun och hur gjorde andra?

I höst anordnar Skolverket uppföljningskonferenser om förskolans förtydligade läroplan och den nya skollagen. Konferensen vänder sig till personer på förvaltningsnivå som har ett direkt ansvar för förskolan och förskolans utveckling.

Ett begränsat antal personer på förvaltningsnivå kommer att få en inbjudan.

Fördjupning i grundskolans kursplaner

I juni publicerar Skolverket ett stödmaterial till grundskolans kursplaner och kunskapskrav. Precis som grundskolans kommentarmaterial är stödmaterialen en fördjupning som ska stödja lärarna i arbetet med den samlade läroplanen.

Läs mer: www.skolverket.se/lararleg

Nytt om Lärarlegitimation

Nu kan du hitta uppdaterade och justerade frågor och svar om lärarlegitimation.

Läs mer: www.skolverket.se/lararleg

Sommaruppehåll

FOTO: LEIVA GRANFELT

Skolverkets nyhetsbrev har sommaruppehåll. Vi ses igen i höst. Trevlig sommar!

Fokus på rektor och förskolechef

I höst startar två nya satsningar för rektorer och förskolechefer.

Den ena, Rektorslyftet, ska ge rektorer en möjlighet att spetsa sin kompetens. Den andra riktar sig till rektorer och förskolechefer med syftet att ge stöd i arbetet med de nya läroplanerna, kursplanerna och betygsskalan.

Sedan mars 2010 är det obligatoriskt för nyanställda rektorer att gå det statliga rektorsprogrammet. För de rektorer som genomgått Rektorsprogrammet, eller den äldre statliga rektorsutbildningen, startar nu Rektorslyftet. Medan Rektorsprogrammet har fokus på elevers rättssäkerhet har Rektorslyftet det pedagogiska ledarskapet i centrum.

– Rektorerna behöver föra mer dialog med lärarna om undervisningen och om elevers lärande i skolan. Det visar både Skolinspektionens kvalitetsgranskning av rektorernas ledarskap och forskningen, säger Kristina Englund, projektledare på Skolverket.

Det verksamhetsnära ledarskapet

Läraren är den viktigaste faktorn för att elever ska lyckas i skolan. För att göra ett så bra arbete som möjligt behöver läraren få förutsättningar, utmaningar och återkoppling från rektorn. Som pedagogisk ledare ska rektorn både bedöma och

stödja lärarens förmåga att leda, motivera, undervisa och skapa relationer. En viktig del i rektorns ledning är den direkta återkopplingen med konstruktiv kritik och direkt uppskattning.

– Det pedagogiska ledarskapet handlar om att med ett kritiskt förhållningssätt granska sin egen praktik och att genom ett systematiskt kvalitetsarbete långsiktigt och hållbart utveckla elevernas resultat, säger Kristina Englund.

Det handlar om att fånga upp sådant som behöver utvecklas, se mönster i svårigheter och möjligheter.

– Skolan har elevernas måluppfyllelse i centrum. Det pedagogiska ledarskapet är viktigt för att förbättra elevers möjlighet att nå så goda resultat som möjligt, säger Kristina Englund.

Nya utmaningar

De nya reformerna och införandet av lärarlegitimation för förskollärare och lärare innebär nya utmaningar för rektorer och

Utbildningsatsningar

- Rektorslyftet startar hösten 2011 och pågår fram till och med år 2014.

Läs mer: www.skolverket.se/rektorslyftet

- Kompetensutvecklingsinsatsen för förskolechefer och rektorer startar i september och erbjuds på olika lärosäten runt om i landet. På Skolverkets webbplats finns en lista över de lärosäten som erbjuder kursen.

Läs mer: www.skolverket.se

Forskning

På Skolverkets webbplats finns även Tema rektor, som samlar forskning om bland annat vad det innebär att vara pedagogisk ledare för skolan.

Läs mer: www.skolverket.se/forskning

förskolechefer. Vad det gäller lärarlegitimationen ska rektor lämna ett yttrande om lämplighet och kvalifikationer för de lärare som behöver genomföra en introduktionsperiod. För att bedömningen ska bli trovärdig behöver den botten i förstahandsinformation om lärarens insatser under introduktionsperioden.

– Rektorslyftet ska ge rektorerna lämpliga redskap för att göra den bedömningen, säger Kristina Englund.

Reformerna en utmaning

Ytterligare en utmaning för rektorer och förskolechefer är att stödja införandet av den nya skollagen och de nya styrdokument. För att ge rektorer och förskolechefer stöd i det arbetet erbjuder Skolverket i samarbete med lärosäten med lärarutbildning ytterligare ett utbildningsprogram. Skillnaden mot Rektorslyftet är att satsningen även riktar sig till förskolechefer och har fokus på systematiskt kvalitetsarbete utifrån förändringarna i styrdokument. Denna kompetensutvecklingsatsning är mindre omfattande, inte poänggivande och kan anpassas lokalt.

– Hela syftet är att ge förskolechefer och rektorer stöd att förstå och implementera de nya styrdokument och skapa nätverk för framtida samverkan, säger Kristina Wester, projektledare för satsningen på Skolverket.

TEXT: SEIJA ERIKSSON OCH AURI ANDERSSON
FOTO: TOMAS HENRIKSSON

Läraren är den viktigaste faktorn för att eleverna ska lyckas i skolan.

Långsiktighet viktig för elevers språkutveckling

Nästan var femte elev i den svenska skolan har ett annat modersmål än svenska. Dessa elever talar 150 språk och allt fler ämneslärare möter en språklig mångfald som de inte alltid har beredskap för att möta. Det beskrivs i Skolverkets bok, *Greppa språket, om flerspråkighet* i serien *Forskning för skolan*.

Att betrakta elever som behöver extra språkstöd som en homogen grupp ställer till problem. Det menar Inger Lindberg, professor vid institutionen för språkdiktik vid Stockholms universitet.

– Barn som är födda och uppväxta i Sverige har inte samma behov som de barn som kom hit för en månad sedan. Ändå talar man ofta om dem som en grupp med samma förutsättningar och samma behov när det kommer till svenskundervisning, säger Inger Lindberg.

Anpassad undervisning

En viktig utgångspunkt i forskningsöversikten, *Greppa språket* – ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet, är att de flerspråkiga elevernas kunskapsutveckling sker inom alla ämnen och under hela skoldagen. Inger Lindberg menar därför att elevers språkutveckling inte bara är en fråga för svensklärarna, utan att även ämneslärarna måste anpassa sin undervisning så att eleverna ges möjlighet att nå både VG och MVG.

– De som är födda och uppväxta här har ofta ett utvecklat talspråk, men kan ha kommit i begränsad kontakt med skriftspråket och standardsvenskan. De har därför svårt att ta till sig språket i läromedlen och på lektionerna, säger Inger Lindberg.

Språkliga hinder

Det rör sig inte sällan om elever som är

Att flerspråkighet är en tillgång både för individen och för samhället lyfts i Skolverkets bok *Greppa språket*.

födda i Sverige vars språkliga hinder upptäcks först i gymnasiet. Det är oftast då som de ökade kraven på språkkunskaper gör sig gällande.

”Många av elevernas språkliga svårigheter skulle kunna åtgärdas om de upptäcktes i tid”

– Många av elevernas språkliga svårigheter skulle kunna åtgärdas om de upptäcktes i tid och om man satte in riktade insatser som lärare, elever och deras föräldrar var nöjda med, säger Inger Lindberg.

OECD-rapporten *OECD Reviews of Migrant Education* från 2010, visar att om undervisningen för flerspråkiga elever ska bli effektiv och framgångsrik måste lärarna ha särskild utbildning i andraspråksinläring. Programmen måste vara kontinuerliga och långsiktiga genom hela skolsystemet.

En större grupp

Elever med andra modersmål än svenska är en grupp som bara blir större för varje år. Inger Lindberg menar att det är ett problem när det är så många flerspråkiga elever som inte når målen.

– Att lösningen skulle ligga i att ta bort ämnet för att eleverna inte ska känna sig utpekade och exkluderade är ju att retirera totalt. En betydande grupp elever i den svenska skolan behöver kvalificerad hjälp med att utveckla sitt språk för att lyckas i skolan, säger Inger Lindberg.

TEXT: THOMAS ERNALD
FOTO: TOMAS HENRIKSON

Greppa språket

Boken finns som pdf att ladda ner eller att beställa i Skolverkets publikationsdatabas.

Läs mer: www.skolverket.se/forskning

Gymnasieskolan beskrivs i ny bok

Den 10 juni kommer boken Gymnasieskola 2011, som presenterar den nya gymnasieskolan. Boken innehåller kommentarer och överväganden som ligger till grund för reformen samt examensmål och programstruktur för de nationella programmen. Boken publiceras som pdf-fil och kommer i tryckt form i augusti.

Boken Gymnasieskola 2011 vänder sig till alla som arbetar inom gymnasieskolan. Boken publiceras lagom till skolornas planeringsdagar med syfte att ge en god förståelse av gymnasieskola 2011.

Ny bok, Gymnasieskola 2011, ger en helhetsbild av den nya gymnasieskolan.

Examensmål och programstruktur

Boken kommenterar övergripande innehåll i och bakgrund till reformen gymnasieskola 2011. Den innehåller också examensmål och programstruktur för vart och ett av de arton nationella programmen. Programstrukturerna är ofullständiga eftersom de kan förändras, det fullständiga innehållet i programförordningarna publiceras därför på Skolverkets webbplats.

Kommentarer till strukturen

Den 10 juni publiceras även kommentarer till strukturen och uppbyggnaden av engelska, moderna språk, samhällskunskap, historia, naturkunskap och matematik.

– Kommentarer beskriver hur de här ämnena är uppbyggda. Engelska har ett stegsystem kopplat till europeiska referensramen för språk som gör det möjligt att jämföra utbildningarna mellan varandra och mellan olika länder. Moderna språk följer samma princip, berättar Peter Bohman.

Gymnasieskola 2011

Boken publiceras som pdf på Skolverkets webbplats den 10 juni. Ett tryckt exemplar av boken kommer att skickas till alla gymnasielärare i augusti.

Kommentarer till de 250 olika ämnesplanerna i den nya gymnasieskolan publiceras under kommande år.

Stödmaterial om introduktionsprogrammen och om undantag från kravet i behörighet i engelska, kommer i höst.

Stöd för bedömning

I boken finns progressionstabellen som övergripande förklarar de uttryck som används gemensamt i kunskapskraven i alla ämnesplaner.

– Boken ger både generell information och specifik stöd för bedömning inom vart och ett av programmen, berättar Peter Bohman.

TEXT: ULRIKA HALLIN
FOTO: TOMAS HENRIKSON

LÄSTIPS

VAD GÖR KOMMUNERNA FÖR UNGDOMAR SOM INTE GÅR I GYMNASIESKOLAN?

Rapporten redogör för hur kommuner hanterar informationsansvaret och hur arbetet har utvecklats och förändrats sedan Skolverkets uppföljning 2006.

Beställ hos Fritzes kundservice (se redaktionsrutan sidan 2). Best nr 10:1220. Pris 65 kr exklusive moms. Porto tillkommer. Publikationen finns även som pdf-fil på www.skolverket.se

GYMNASIEBOKEN 2011

Boken presenterar gymnasieskolan 2011 och vänder sig i första hand till lärare. Boken finns endast som pdf-fil och kommer i tryckt form i augusti.

Beställ hos Fritzes (se redaktionsrutan sidan 2 under Läroplans- och kursplanematerial, SKOLF5). Best nr 978-91-38325-80-3. Pris 230 kr exklusive moms. Porto tillkommer. Publikationen finns även som pdf-fil på www.skolverket.se

Möt Skolverket i sociala medier

Följ oss på facebook och twitter!
Här kan du ställa frågor och diskutera aktuella ämnen, få tips om nya publikationer och få senaste nytt från Skolverket.

www.facebook.com
www.twitter.com/skolverket

På YouTube kan du se våra senaste filmer, bland annat om grundskolans nya ämnesplaner och den reviderade läroplanen för förskolan.

www.youtube.com/statensskolverk

KOLL PÅ LÄGET

JUNI

- Statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning.
- Konferenser om gymnasiegemensamma ämnen, Stockholm 13 juni, Örebro 14 juni, Umeå 15 juni.
- Konferenser om gymnasiegemensamma ämnen, 13–15 juni.
- Konferens modersmåls lärare: Spanska som modersmål och moderna språk 16–17 juni.
- PISA, electronic reading assessment, 28 juni.
- Statistik: Komvux, elever och kursdeltagares betyg och studieresultat kalenderåret 2010, 28 juni.
- Statistik: Sfi, elever och kursdeltagares betyg och studieresultat kalenderåret 2010, 30 juni.

AUGUSTI

- Skolverket börjar ta emot ansökan om lärar- och förskollärlärligitation, 1 augusti.

SEPTEMBER

- Konferensserie om vuxenutbildning, 14 september–2 november.
- Fördjupande konferenser för lärare om kursplanerna i naturvetenskap och teknik, vecka 39-43.

OKTOBER

- Uppföljning av statsbidrag till försöksverksamheten med lärlingsutbildning, 1 oktober.
- Uppföljningskonferens för förskolans företrädare på förvaltningsnivå, 12–28 oktober
- Workshopserie för svensklärare: Att undervisa i nordiska språk. Stockholm 3 oktober, Malmö 12 oktober, Göteborg 19 oktober.
- "Betyg årskurs 6", konferenser, runt om i landet 18 oktober–23 november.
- Konferenser för personer på förvaltningsnivå med ett övergripande ansvar för förskolan.

Detta är ett urval av Skolverkets uppdrag. Vissa uppgifter är preliminära och kan komma att ändras. Mer information hittar du på www.skolverket.se under På gång.

SKOLVERKETS FÖRESKRIFTER

Under sommaren och hösten kommer föreskrifter om bland annat:

- betygsutformning
- ämnesprov i grundskolan, specialskolan, sameskolan för läsåret 2011/2012
- ämnesplaner för gymnasieskolans olika ämnen

Alla föreskrifter kommer att publiceras i SKOLF5